

	<p style="text-align: center;">СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАТУРАЛІЗАЦІЯ ТА АКЛІМАТИЗАЦІЯ ІННОРАЙОННИХ ДЕРЕВНИХ ВИДІВ»</p> <p>Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: <u>206 «Садово-паркове</u> <u>господарство»</u></p> <p>Рік навчання: <u>3-й, семестр 6-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Лісового та садово-паркового</u> <u>господарства</u></p> <p>Мова викладання: <u>українська</u></p>
<p style="text-align: center;">Лектор курсу</p>	<p style="text-align: center;">Доктор філософії з агрономії Панкова Сніжана Олексіївна</p>
<p style="text-align: center;">Контактна інформація лектора (e-mail)</p>	<p style="text-align: center;"><u>pankovavnau@gmail.com</u></p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Натуралізація та акліматизація іннорайонних деревних видів є вибірковою компонентою ОПП «Садово-паркове господарство».

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 26 год.; практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття. Підсумковий контроль – залік.

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при проходженні практики, при подальшому навчанні на бакалаврському рівні освіти та фаховій діяльності.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента Натуралізація та акліматизація іннорайонних деревних видів спрямована на формування у здобувачів знань та навичок щодо впровадження та застосування деревних видів, що виходять з інших природно-кліматичних зон, до нових умов зростання. Вона охоплює біологічні особливості іннорайонних дерев, принципи їхньої акліматизації та натуралізації, методи оцінки їхньої екологічної стійкості, вплив на місцеві екосистеми та можливість використання в озелененні.

Освітня компонента Натуралізація та акліматизація іннорайонних деревних видів формує знання, уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця зі спеціальності «Садово-паркове господарство».

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів професійних знань, вмінь та навичок щодо добору, випробування та впровадження іннорайонних деревних видів у садово-паркове господарство, їх біологічного та екологічного аналізу, а також застосування сучасних методів кліматизації для підвищення стійкості та декоративної цінності цих видів у різних кліматичних умовах.

Завдання вивчення дисципліни

Ознайомити майбутнього фахівця з теоретичними та практичними основами інтродукції та акліматизації деревних видів, методами оцінки їхньої екологічної стійкості та декоративності, дослідити адаптаційні механізми рослин у змінених умовах середовища. Вивчити нормативно-правові акти у сфері інтродукції та збереження біорізноманіття. Оволодіння новими знаннями у галузі натуралізації рослин дозволить майбутнім фахівцям: оцінювати адаптаційний потенціал іннорайонних деревних видів; аналізувати екологічні ризики та можливі впливи на природні екосистеми; використовувати біотехнологічні підходи для прискорення адаптації нових деревних видів; інтегрувати отримані знання у ландшафтне планування, збереження біорізноманіття та адаптацію урбаністичних територій до кліматичних змін.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральну компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність розмножувати та вирощувати посадковий матеріал декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

СК 6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.

СК 7. Здатність проектувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПР 5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста.

ПР 8. Уміти кваліфіковано застосовувати технології вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність, робота з інформаційними джерелами, лідерські навички, які реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі.

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Вступ в натуралізацію рослин.	2		7
2	Поняття натуралізація, акліматизація, інтродукція, адаптація.	2	2	7
3	Культивована дендрофлора України.	2	2	8
4	Історія натуралізації рослин в Україні.	2	2	8
5	Історія інтродукції рослин в світі.	2	2	8
6	Теоретичні основи інтродукції рослин.	2	2	8
7	Методи визначення перспективності інтродуцентів.	2	2	8

8	Стадії та етапи інтродукції рослин.	2	2	8
9	Методи акліматизації рослин (теоретичне прогнозування).	2	2	8
10	Інтродукційне районування України.	2	2	8
11	Зони інтродукційних можливостей в Україні.	2	2	8
12	Еколого-географічна класифікація перспективних для натуралізації в Україні деревних видів рослин.	2	2	7
13	Результати натуралізації деревних рослин в Україні.	2	2	7
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (презентації).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	25	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	25	щотижнево	Усне та письмове опитування

3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	25	2 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	25	2 рази на семестр	Тестування
Разом		100		

Список основної та додаткової літератури

Основна

1. Познякова С.І. Недревні ресурси лісу. Лісові лікарські рослини. Дерева та чагарники: навч. посіб. Харків: ТОВ «Планета-Прінт», 2020. 248 с.
2. Познякова С.І., Лось С.А. Декоративна дендрологія. Голонасінні: навч. посібник. Держ. біотехнол. ун-т. Харків: Факт, 2024. 325 с.
3. Рахметов Д.Б. Інтродукція нових корисних рослин в Україні: монографія. Київ: Ліра-К, 2020. 338 с.
4. Рахметов Д.Б., Заїменко Н.В., Гапоненко М.Б., Черевченко Т.М. та ін. Адаптація інтродукованих рослин в Україні: монографія. Київ: Фітосоціоцентр, 2017. 516 с.
5. Рахметов Д.Б. Теоретичні та прикладні аспекти інтродукції рослин в Україні: монографія. Київ: «Аграр Медіа Груп», 2011. 398 с.
6. Яцик Р.М., Гайда Ю.І., Гудима В.М. Основи інтродукції та адаптації деревно-кущових видів рослин. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 175 с.

Додаткова

1. Бойко Н.С. Голонасінні України. Рід тис (*Taxus L.*): інтродукція, біологоекологічні особливості, використання: монографія. Біла Церква: Вид. Пшонківський О.В., 2016. 132 с.
2. Коцун Л., Кузьмішина І., Коцун Б. Натуралізація деревних інтродуцентів у культурфітоценозах Волинської області. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Біологічні науки.* 2017. № 13. С. 62-68.
3. Левчик Н.Я., Рахметов Д.Б. Види роду *Vitex L.* в Лісостепу України : інтродукція, біологія і використання: монографія. Київ : Фітосоціоцентр, 2015. 246 с.
4. Масальський В.П., Кузнецов С.І. Аборигенна дендрофлора покритонасінних – основа парко будування в лісостепу України. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2018. т. 28. № 8. С.14-18.

5. Палагеча Р.М. Інтродукція, розмноження, акліматизація та впровадження магнолій в озеленення. *Бюллетень Никитського ботаничного саду*. 2011. № 102. С. 80-86.
6. Устінова А.Ф. Натуралізація та акліматизація адвентивних рослин в умовах вторинного ареалу. *Захист і карантин рослин*. 2012. № 58. С. 277-287.
7. Шиндер О.І. Натуралізація чужорідних деревних рослин Кіровоградської (Кропивницької) області (на прикладі дендрологічного парку с. Новоселиця). *Journal of Native and Alien Plant Studies*. 2021. № 1. С. 311-316.

Інформаційні ресурси

1. Дендрологічний парк «Олександрія». URL: <https://www.alexandria-park.com.ua/>
2. Дендрологічний парк «Софіївка». URL: <https://www.sofievka.org/>
3. ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція». URL: <http://vlnds.com.ua/main>
4. Природно-заповідний фонд України. URL: <https://pzf.land.kiev.ua/pzf9-15.html>
5. Садово-ландшафтний центр «Етіс». URL: <https://new.etis.vn.ua/>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
2	Участь у роботі на практичних заняттях	8
3	Виконання домашніх завдань	6
4	Виконання контрольних робіт, тестування	7
5	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	7
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
7	Участь у роботі на практичних заняттях	8
8	Виконання домашніх завдань	6
9	Виконання контрольних робіт, тестування	7

10	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	7
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів отримав менше 35 балів, то він не допускається до заліку. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації). Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилення на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін. Переведення балів внутрішньої 100-бальної шкали в національну здійснюється у відповідності до шкали.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	зараховано
60-65	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни